

POHJOINEN KASVUVYÖHYKE

Espoo / Helsinki / Kotka / Kouvola / Lahti / Lohja / Pori /
Porvoo / Rauma / Salo / Turku / Uusikaupunki / Vantaa

Etelä-Karjala / Kymenlaakso / Päijät-Häme /
Satakunta / Uusimaa / Varsinais-Suomi

Hakemus työ- ja elinkeinoministeriön kasvuvyöhykemenettelyyn

POHJOINEN KASVUVYÖHYKE

Pohjoinen kasvuyöhyke on Etelä-Suomen 13 kaupungin ja kuuden maakunnan yhteistyöverkosto. Kasvuyöhyke kokoaa alueellaan valtion, kaupunkien, elinkeinoelämän sekä tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden keskeiset edustajat rakentamaan uutta liiketoimintaa, työpaikkoja ja elinvoimaa Suomeen.

Pohjoisella kasvuyöhykkeellä on erinomainen geopoliittinen sijainti, toimiva infrastruktuuri ja monipuolinen osaamisperusta. Se on alusta ennakkoluulottomille digitaalisten palvelukonseptien kokeiluille ja piloteille. Pohjoinen kasvuyöhyke on kansainvälisesti houkutteleva elinkeinoelämän toimintaympäristö. Se tarjoaa kehitysalustan innovaatioille, Suomen edelleen kansainvälistymiselle ja uusiin, digitaalisiin sovelluksiin perustuvien ratkaisujen kokeiluille ja kaupallistamiselle.

Pohjoinen kasvuyöhyke yhdistää Skandinavian ja Venäjän markkina-alueet luontevasti toisiinsa TEN-T ydinverkkokäytävää (Skandinavia–Välimeri) pitkin. Helsingin seudun solmupiste liittää lisäksi Skandinavia–Välimeri -ydinverkkokäytävän Pohjanmeri–Baltia -ydinverkkokäytävään. Pohjoinen kasvuyöhyke on siten parhaimmillaan koko Suomen lisäksi myös Euroopan talouden kannalta merkittävä multimodaalinen liikennekäytävä, joka kytkee toisiinsa Oslon, Tukholman, Pietarin ja Baltian markkinapotentiaalin. Tästä syystä Pohjoinen kasvuyöhyke on Suomen ulkomaankaupan, logistiikan ja kansainvälisten investointien kannalta merkittävä koko maan kasvulle ja tärkein kansainvälinen kasvuyöhyke Suomessa.

Pohjoisen kasvuyöhykkeen kasvupotentiaali perustuu alueen toimijoiden osaamiseen ja mahdollisuuteen yhdistää tehokkaat ja kestävät meri-, maa- ja ilmakuljetukset haastavissa olosuhteissa. Pohjoinen kasvuyöhyke on uudenlaisten logistiikkaratkaisujen etujoukko Euroopassa ja maailmalla, ja samalla olosuhteidensa puolesta paras testialusta digitaalisia ratkaisuja hyödyntävien logististen järjestelmien kehittämiseen.

Pohjoinen kasvuyöhyke on Suomen kasvun ja viennin moottori (luvut vuodelta 2014):

- Kasvuyöhykkeen osuus koko Suomen euromääräisestä viennistä oli 63 % ja tuonnista 78 %;
- Kasvuyöhykkeen satamien kautta kulkee 74 % koko maan ulkomaan meriliikenteen tonnimääräisestä viennistä ja 72 % koko maan tuonnista;
- Kansainvälisen lentoliikenteen rahdista 100 % ja matkustajista 94 % kulkee Pohjoisen kasvuyöhykkeen kautta. Lentorahdin arvo on 22 % Suomen ulkomaankaupasta.

Pohjoisen kasvuyöhykkeen alueella muodostuvien vientiteollisuuden kuljetusketjujen ja logistiikkapalveluiden sekä satamien ja koko kuljetusjärjestelmän täysimääräinen hyödyntäminen on koko Suomen talouden kasvun, vientialojen kilpailukyyn ja transitoliikenteen kannalta elintärkeää.

Kuva 1. Pohjoinen kasvuyöhyke yhdistää 330 miljardin euron talousalueen ja 13,1 miljoonaa ihmistä.

Pohjoisen kasvuyöhykkeen tavoitteet

- kasvattaa Suomen kilpailukykyä vienti- ja transitomarkkinoilla;
- luoda kestäviä, perinteisiä ja digitaalisia liikenne- ja kuljetuspalveluita;
- tuottaa ketterä innovaatioiden kehitysalusta;
- hyödyntää paremmin kansainvälisen yhteistyön mahdollisuudet innovaatioiden kaupallistamisessa;
- lisätä yhtenäisen työmarkkina- ja talousalueen yhteistoiminnallisuutta ja saavuttaa siten skaalautuvia etuja koko alueelle ja Suomelle;
- vahvistaa Suomen houkuttelevuutta elinkeinoelämän toimintaympäristönä.

Pohjoisen kasvuyöhykkeen kehittäminen pohjautuu hallitusohjelman ja sen kärkihankkeiden edistämiseen

Pohjoinen kasvuyöhyke tukee erinomaisesti hallituksen kilpailukykyagendaan etenkin Sipilän hallituksen strategisesta ohjelmasta sekä strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi luodusta toimintasuunnitelmasta poimittujen linjausten kautta:

- Edesautetaan innovaatio- ja palvelualustojen syntyä sektoreilla, joilla julkishallinnolla on rooli markkinoiden toimivuuden kannalta.
- Lainsäädäntötoimin edistetään uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintakonseptien käyttöönottoa.
- Jatketaan tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatorahoituksen kohdentamista edistämään digitaalisten palveluiden kasvua sekä perinteisillä toimialoilla että uusissa kasvuyrityksissä.
- Kehitetään yhteistyössä kuntien, yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa vähähiilisiä liikenne- ja energiajärjestelmiä, älykkäitä sähköverkkoja, materiaali- ja energiatehokasta infrastruktuurirakentamista sekä kestäviä asumisratkaisuja.
- Tavoitteena on suotuisan toimintaympäristön luominen digitaalisille palveluille ja uusille liiketoimintamalleille.
- Robotiikka- ja automatisaatoratkaisujen kehittäminen sekä laajempi hyödyntäminen muodostavat merkittävän osan suomalaisten yritysten ja organisaatioiden tulevaisuutta. Ratkaisuiden avulla voidaan nostaa selkeästi suomalaisen teollisuuden, palvelualojen sekä tietotyön tehokkuutta ja kilpailukykyä.

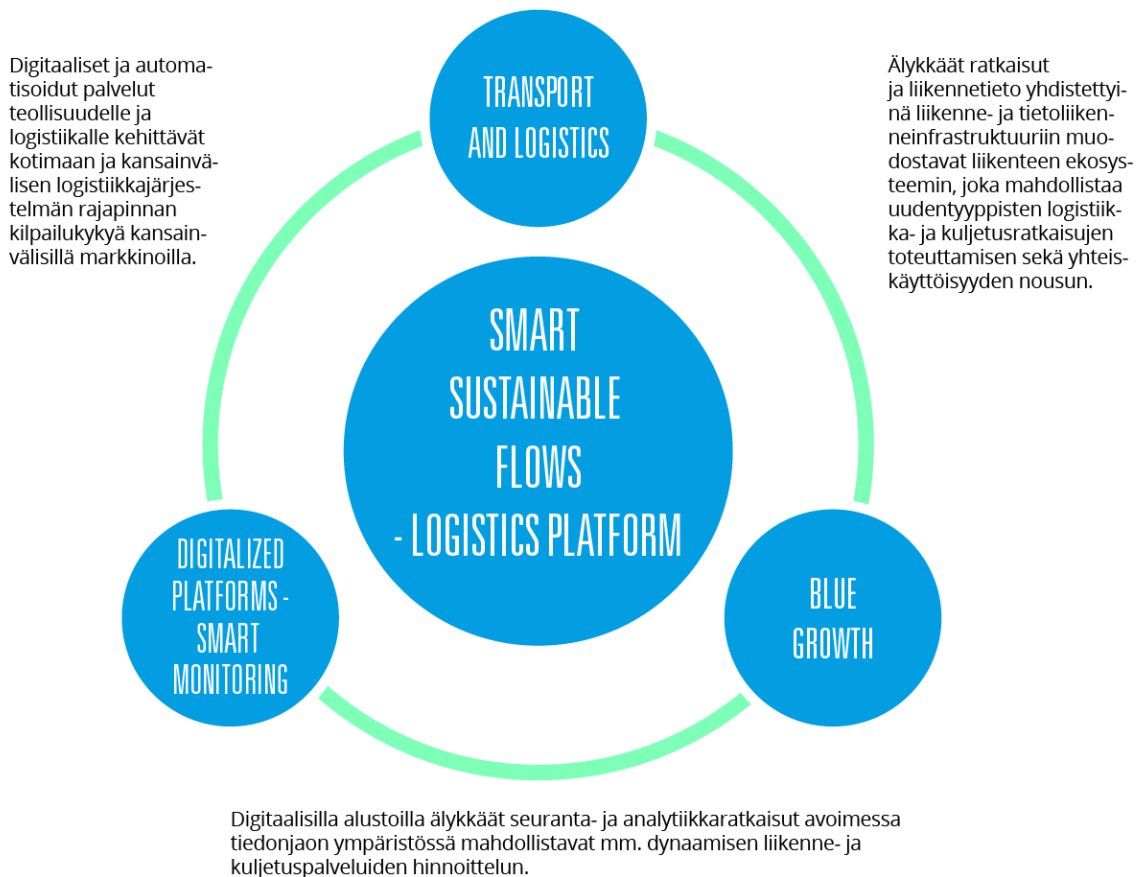
Pohjoisen kasvuyöhykkeen strategiset painopisteet – visiona viisaat ja kitkattomat virrat

Pohjoisen kasvuyöhykkeen strateginen painopiste vuosina 2016–2018 on elinkeinoelämän kannalta keskeisten kuljetusketjujen ja logistiikkaratkaisujen kehittäminen yli hallinnollisten tai alueellisten rajojen.

Vyöhykkeellä kehitetään yhteistyössä nopean ja sujuvan liikkumisen mahdollistavia, ekologisesti kestäviä ja älykkäitä liikenne- ja kuljetuspalveluita. Kehitystyö tapahtuu kansallisen ja kansainvälisen liikenteen kuljetusketjujen solmukohdissa, joita ovat esimerkiksi vyöhykkeellä sijaitsevat satamat, lentoasemat ja tavaraliikenteen rajanylityspaikat sekä rautatieliikenteen tavaraterminaalit. Pohjoisella kasvuyöhykkeellä kehitettävät multimodaaliset, innovatiiviset ratkaisut vähentävät ruuhkia ja päästöjä, edistävät liikenneturvallisuutta sekä kitkattomien ja saumattomien tavaravirtojen kulkua. Kehitystyö edistää jo olemassa olevaan TEN-T ydinverkkokäytävään tehtyjen miljardiluokan liikenneinvestointien täysimääräistä hyödyntämistä.

Kasvuyöhykkeen kehittäminen pohjautuu jo tehtyyn kehittämistyöhön ja toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Pohjoisella kasvuyöhykkeellä edistetään kansainvälistä TENT-T-ydinverkkokäytävillä (ScanMed ja SNB) tehtävää yhteistyötä esimerkiksi Scandria2Act ja NSB CoRe -hankkeissa. Pohjoisella kasvuyöhykkeellä jo käynnissä olevat ja käynnistyvät hankkeet saavat tukea yhteistyöhön ja kehittämistoimiin synergian kautta. Vyöhykkeen toimijoiden edelleen kansainvälistyminen on hankkeen tavoite.

Pohjoisella kasvuvyöhykkeellä vahvat osaamisklusterit yhdistyvät logistiikka- ja ICT-osaamiseen. Osaamisklustereiden välisillä rajapinnoilla luodaan digitaalisia ratkaisuja hyödyntäviä liikenteen ja kuljettamisen innovaatioita, joita on mahdollista jalostaa kansainvälisiksi liiketoimintamahdollisuuksiksi jo lyhyellä aikajänteellä. Pohjoisen kasvuvyöhykkeen voimakas kasvu pohjautuu alueen ainutlaatuisen logistiseen osaamiseen, jonka pohjalta luodaan kansallisesti ja kansainvälisesti vaikuttava logistinen kehitysalusta (*Smart sustainable flows*).

Kuva 2. Pohjoisen kasvuvyöhykkeen kestäviin ratkaisuihin, digitaalisiin innovaatioihin ja toiminnallisuuden lisäämiseen pohjautuvat kasvun lähteet liikenteen ja logistiikan osalta.

Pohjoinen kasvuvyöhyke kokoaa erilliset hankkeet yhdeksi kokonaisuudeksi *Smart Sustainable Flows* -alustalle, jonka keskiössä ovat erityisesti kansainvälisen tavaralogistiikan ja kotimaan logistiikan rajapintojen kehittäminen. Logistinen alusta yhdistää kotimaiset ja kansainväliset materiaalivirrat sujuvan tiedonhallinnan avulla. Alustan ydin on uudentyyppisessä markkinassa, missä kitkattomasti ja kestävästi toteutetaan tavaraliikenteen virrat.

Smart sustainable flows-kehitysalustalla tuotetaan ja testataan uusia digitaalisia ratkaisuja ja palveluja (ml. automatisaatio) erityisesti Suomen teollisuuden kuljetuksille ja logistiikkajärjestelmille. Alusta koostuu ICT-, teknologia- ja organisaatioinnovaatioista, joiden tavoitteena on luoda kestäviä logistiikkaratkaisuja fyysisille kuljetusketjuille ja digitaalisille virroille julkisen sektorin, rahti- ja logistiikkatoimijoiden yhteistyössä.

Pohjoisella kasvuvyöhykkeellä toteutettavien hankkeiden tulokset ovat skaalattavissa ja monistettavissa myös muun Suomen hyödynnettäviksi huomioiden erityisesti kansainväliset liiketoiminta- ja kasvumahdollisuudet. Alustan kehittämisestä hyötyvät erityisesti elinkeinoelämä,

vienti- ja maahantuontiytyykset, teknologisia innovaatioita kehittävät yritykset sekä korkeakoulut testausalustan mahdollisuuksien muodossa.

Alusta tarjoaa yrityksille mahdollisuuden innovatiiviseen kehittämis- ja testialustaan, living labiin, erityisesti tavaraliikenteen ja logistiikan innovaatioiden ja pilotoinnin osalta. Kotimaisille yrityksille kasvuvyöhyke tarjoaa mahdollisuuksia kilpailukyvyn parantamiseen sekä uusien palvelujen läpimurtoon kansainvälisillä markkinoilla. Suurille kansainvälisille toimijoille vyöhyke tarjoaa innovatiivisen, kehittymisalttiin testialustan sekä mahdollisuuksia etsiä kumppaneita globaaleita innovaatioita tuottaviin hankkeisiin. Tähtäimessä on Suomen ja sen alueiden kestävän kasvun ja elinvoimaisuuden edistäminen.

Pohjoinen kasvuvyöhyke tarjoaa yritysten käyttöön:

- kehitysalustan kestävien ja älykkäiden innovaatioiden pilotoinnille
- tehostetut julkisen hallinnon yhteistyö- ja kehittämistoimet
- yritysten ja julkisen sektorin sekä tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen toimivan yhteistyön sekä kansainvälisten verkostojen hyödyntämisen
- resurssien yhteensovittamismahdollisuudet ja katalyyttirahoituksen
- tehokkaan tiedonvaihdon ja vuorovaikutuksen

Pohjoisen kasvuvyöhykkeen strateginen painopiste täydentää koko maan eduksi Suomen kasvukäytävän henkilöliikenteeseen keskittyvää painotusta.

Pohjoinen kasvuvyöhyke -hankkeen toimenpiteet

3/2016–
7/2016 Hankevalmistelu ja hankkeiden käynnistäminen

Strategisten painopisteiden linjaaman toiminnan kehittäminen:

- Tarkennetaan toimijoiden yhteiset kehittämistarpeet;
- Täsmennetään hankekokonaisuudet rahoituksineen;
 - o Hankkeistamisessa hyödynnetään AIKO-rahoitusta sekä muita rahoituslähteitä ml. yritysrahoitus.
 - o Hankkeiden valmisteluun ja yhteistyön käynnistämiseen osoitetaan tarpeellinen henkilöresursointi osana Pohjoinen kasvuvyöhyke -hankekokonaisuutta.
- Sitoutetaan yritykset yhteisiin kehittämishankkeisiin;
- Sovitaan yhteistyö rakenne pitkäjänteiseen yhteistyöhön.

8/2016– Hankeyhteistyö käynnissä

Pohjoinen kasvuvyöhyke -hankeaihiot, joiden sisällön kasvuvyöhykkeen toimijat tarkentavat PKV-hankkeen käynnistyttyä vuoden 2016 alkupuoliskolla konkreettiseksi toimenpiteiksi:

Kitkattomat ja sujuvat logistiset tavaravirrat – Pohjoisen kasvuvyöhykkeen säävutettavuuden parantaminen kotimaan ja kansainvälisen tavaraliikenteen solmukohtissa (mm. satamat, lentoasemat, logistiikkakeskukset ja tavaraliikenteen rajanylityspaikat)

1. Rahtiliikenteen reaaliaikaisten tukijärjestelmien kehittäminen:

- Sähköisten ja älykkäiden kuljetusketjujen kehittäminen ja logistiikkatoimintojen automatisaatoratkaisujen pilotointi yhteistyössä yritysten kanssa.
 - o Älykkäät sovellukset tavaraliikenteen kuljetusten yhdistelyssä sekä digitaalisen paikka- ja reittitiedon hyödyntäminen tavaraliikenteen sijaintitarkkuuden ja sujuvuuden parantamisessa ja kuljetusten/tavaroiden reaaliaikaisen seurannan kehittämisessä (mm. Internet of things -lähestyminen kuljetusreittien optimoinnissa, purkamisessa ja lastaamisessa).
- Kansainvälisten kuljetusyhteyksien kehittäminen tavaraliikenteen rajanylityspaikkoja kehittämällä ja kansainvälistämällä sekä rajanylitysten nopeuttamiseen liittyvien digitaalisten ohjaus- ja informaatiojärjestelmien kehittämisellä.
 - o Eri rajanylityspisteisiin sovellettavan reaaliaikaisen mallin kehittämisen rajanylitykseen käytettävän kokonaisajan määrittämiseksi digitaalista paikka- ja reittitietoa hyödyntäen (tarkistuspisteiden määrittely ja paikkatietokantojen luominen avoimille rajapinnoille).

2. Etelä-Suomen logistiikka-alan tarvekartoitus ja logistiikka-alueiden profilointi -selvitys

Toteuttajina kaupungit, maakuntaliitot, LVM, TEM, Liikennevirasto, satama-, lentoasema- ja logistiikkakeskusyhtiöt, lentorahdin toimijat, kuljetus- ja huolinta-alan yritykset sekä järjestöt, kauppakamarit ja kehittämissyhtiöt.

2018– Hankeyhteistyö käynnissä, hankkeiden tulosten arviointi ja johtopäätöksiin pohjaava jatkotoimien suunnittelu

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoiminnasta syntyviä uusia palveluliiketoiminnan ajatuksia hankkeistetaan ja tuotteistetaan toimijoiden yhteistyössä uusiksi liiketoimintamahdollisuuksiksi.

Määritellään Pohjoisen kasvuvyöhykkeen yhteistyön strategiset painopistealat seuraaviksi vuosiksi.

Pohjoisen kasvuyöhykkeen organisoituminen

Pohjoinen kasvuyöhyke -yhteistyön koordinaatiosta vastaavat yhdessä hankkeen isäntöorganisaatiot Turun kaupunki ja Uudenmaan liitto.

Hakuvaiheessa toimijaverkosto muodostuu suurimmista kaupungeista ja maakunnan liitoista. Työ käynnistyy julkisen sektorin yhteistyöllä ja yhteistyörakenteen organisoitumisella sekä kehittämismahdollisuuksien luomisella. Mukaan yhteistyöhön kutsutaan myös mm. kauppakarit, korkeakoulut ja yritysalamän edustus. Vyöhyketyön edetessä yritysten rooli vahvistuu ja ne nousevat kehityksen keskiöön.

Pohjoinen kasvuyöhyke -hankkeessa ovat alkuvaiheessa mukana omarahoitusosuudella yhteistyöhön sitoutuneet tahot:

Kaupungit (13)

Espoo	Porvoo
Helsinki	Rauma
Kotka	Salo
Kouvola	Turku
Lahti	Uusikaupunki
Lohja	Vantaa
Pori	

Maakunnat (6)

Etelä-Karjala
Kymenlaakso
Päijät-Häme
Satakunta
Uusimaa
Varsinais-Suomi

Toimintaa ohjaamaan perustetaan johtoryhmä, jonka roolina on toiminnan strateginen johtaminen sekä kansainvälisen korkean tason yhteistyön toimintalinjoista päättäminen ja niiden toteuttaminen. Johtoryhmässä ovat edustettuina ministeriöt ja hankkeessa rahoitusosuudella mukana olevat kaupungit sekä maakuntien liitot. Kasvuyöhykkeen toimijat ylläpitävät tarvittavaa määrää temaattisia ryhmiä, jotka koordinoivat vyöhykkeen tavoitteiden toteutumiseksi tarpeellisia toimijoiden yhteisiä toimenpiteitä.

Vyöhykkeen toimijat kokoontuvat vyöhykefoorumiin vähintään kerran vuodessa. Vyöhykefoorumi on vuosittainen sidosryhmätilaisuus, joka kokoaa yhteen kaikki kasvuyöhyketoimijat. Kasvuyöhykeyhteistyön tavoitteena on tehdä yhteistyötä klusterien rajapinnoilla sekä järjestää kasvuyöhykefoorumeita koulutus- ja kumppanuustapaamisten muodossa. Lisäksi kasvuyöhyke toimii tutkimustoiminnan alustana.

Pohjoinen kasvuyöhyke -rahoitus

Pohjoinen kasvuyöhyke -hankkeen tavoitteena on tukea Etelä-Suomen elinvoimaisuutta, kasvuhakuisuutta ja strategista kehittämistä alueiden ja toimijoiden yhteistyöhön perustuen. Pohjoinen kasvuyöhyke -yhteistyöhanke suuntautuu hallituskauden 2015–2019 aikana Etelä-Suomen tavaraliikenteen ja logistiikan kehittämiseen ns. sateenvarjohankkeena. Hanke toimii katalyyttinä mahdollistaen vahvasti kasvuhakuisten hankkeiden rahoituksen ja toteuttamisen sekä uudenlaisten ratkaisujen kehittämisen. Hankkeistamisessa hyödynnetään myös muita rahoitushakua ja -lähteitä, kuten Tekesin, Horisontti-ohjelman tai TENT-T/CEF-rahoituslähteiden mahdollisuuksia hankkeelle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Pohjoiselle kasvuvyöhykkeelle vuosille 2016–2018 osoitettava rahoitus on yhteensä 2,16 milj. € eli 720 000 €/v. Tästä valtion kasvuvyöhykerahoitusta 360 000 €/v (yht. 1,08 milj. €) ja hakijaverkoston omarahoitusta 360 000 €/v (yht. 1,08 milj. €).

Omarahoitusosuudet

Espoo	30 000 €/v	Päijät-Häme	15 000 €/v
Etelä-Karjala	30 000 €/v	Rauma	15 000 €/v
Helsinki	15 000 €/v	Salo	15 000 €/v
Kouvola	15 000 €/v	Satakunta	15 000 €/v
Kotka	15 000 €/v	Turku	30 000 €/v
Kymenlaakso	15 000 €/v	Uusikaupunki	15 000 €/v
Lahti	15 000 €/v	Uusimaa	15 000 €/v
Lohja	15 000 €/v	Vantaa	30 000 €/v
Pori	30 000 €/v	Varsinais-Suomi	15 000 €/v
Porvoo	15 000 €/v		

Hankkeeseen palkattu henkilöstö valmistelee pysyvän yhteistyörakenteen toimijoiden väliseen pidempijänteiseen yhteistyöhön, ja lisäksi auttaa tarkentamaan toimijoiden yhteiset kehittämistarpeet, täsmentämään vuosien 2016–2018 hankekokonaisuudet rahoituksineen ja sitouttamaan yritykset ja organisaatiot yhteisiin kehittämishankkeisiin. Tuloksekas hanketoiminta johtaa pitkäjänteisen yhteistyön syntyyn ja vakiintumiseen myös AIKO-rahoituskauden jälkeen.

29.1.2016

Aleksi Randell
kaupunginjohtaja
Turun kaupunki

Ossi Savolainen
maakuntajohtaja
Uudenmaan liitto